

ETIKA

Kombinovaná forma studia

Vyučující: Doc. PhDr. Irena P. Martínková, Ph.D.

Typ předmětu: povinný

Ročník: 3.

Způsob zakončení: Z, ZK

Rozsah konzultací: 6 h.

Požadavky pro klasifikovaný zápočet: ústní zkouška

Přehled obsahu ETIKA

Doc. PhDr. Irena P. Martínková, Ph.D.
UK FTVS

1. Úvod do etiky

- ▶ Etika v systému humanitních oborů.
- ▶ Etika jako jedna z disciplín filosofie.
- ▶ Vymezení základních pojmů.
- ▶ Tři základní teorie etiky: etika ctností, deontologie, utilitarismus.
- ▶ Způsoby rozvoje argumentace, hledání dobrého důvodu k jednání.

Doporučená četba: ANZENBACHER, A. Úvod do etiky. Praha: Zvon, 1994. 292 p.

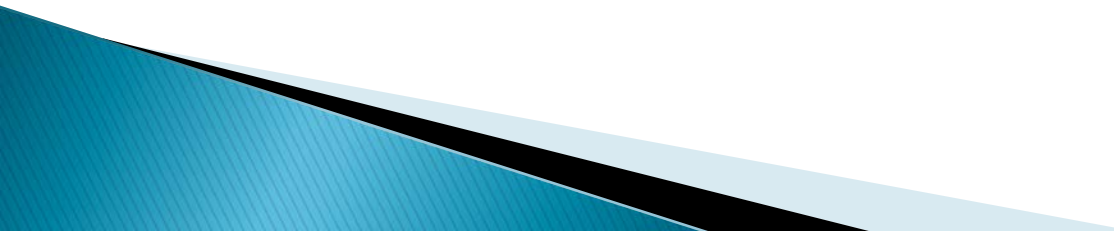
2: Etika ve výzkumu

- ▶ Základní etické problémy ve výzkumu.
- ▶ Mise etické komise.
- ▶ Základní dokumenty a principy.

- ▶ Povinná četba: Helsinská deklarace

<http://www.ftvs.cuni.cz/FTVS-224.html>

3: Etika ve vzdělávání

- ▶ Základní etické problémy ve vzdělávání.
 - ▶ Problematika plagiátorství:
 - ▶ – zmapování situace, vliv na jednotlivé aktéry;
 - ▶ – diskuse motivací jednotlivých aktérů a důsledky jejich činů;
 - ▶ – vliv plagiátorství na vztah člověka k vědě.
-

4: Etika ctností

- ▶ Ctnost = navyklý sklon k dobrému jednání.
- ▶ Aristotelés – Etika Níkomachova:
 - jednání dle rozumu + pěstování návyku;
 - ctnost jako střed mezi extrémy:

Extrém (nedostatek)	Střed	Extrém (přebytek)
zbabělost	statečnost	nebojácnost

- ▶ Ctnosti ve sportu.
- ▶ Povinná četba: ARISTOTELÉS: Etika Níkomachova. (vybrané pasáže)
- ▶ Povinná četba: SOKOL, J. Etika a život. Praha: Vyšehrad, 2010. s. 110–114

5: Deontologie

- ▶ Řecké slovo „*deon*“ = povinnost.
- ▶ Kantův kategorický imperativ.
- ▶ Přínos etických kodexů.
- ▶ Tvorba etických kodexů.
- ▶ Cíl: chovat se v souladu s povinnostmi či pravidly

- ▶ Povinná četba: SOKOL, J. Etika a život. Praha: Vyšehrad, 2010. s. 103–109

6: Problematika pravidel

- ▶ Pravidla a jejich funkce.
- ▶ Problematika porušování pravidel.
- ▶ Vztah omezení a svobody.
- ▶ Pravidla ve sportu – pravidla ve sportu a jejich funkce.
- ▶ Podvádění ve sportu.
- ▶ Téma hry ve vztahu k pravidlům – hra jako „*game*“ a hra jako „*play*“.

Povinná četba: PEREGRIN, J. Člověk a pravidla. Praha: Dokořán, 2011. kapitola 1.2
MARTÍNKOVÁ, I. and PARRY, J. Biting in Sport – The Case of Luis Suárez. Sport, Ethics and Philosophy. Sport, Ethics and Philosophy, vol. 9, no. 2, 2012, pp. 214–232.

7: Utilitarismus

- ▶ Etika důsledků.
- ▶ Utilitaristická etika – základní principy.
- ▶ John Stuart Mill, hl. angloamerické oblasti – reformace v 19. století.
- ▶ Libost – nelibost → → → štěstí.
- ▶ **Cíl**: co nejvíce štěstí pro co největší počet.

Povinná četba: SOKOL, J. Etika a život. Praha: Vyšehrad, 2010. s. 119–124.

Povinné video: SANDEL, M. *Morální stránka vraždy*. Dostupné na:
<https://videacesky.cz/video/moralni-stranka-vrazdy>

8: Komericializace a hodnoty.

- ▶ Komericializace
- ▶ Co se změní, když se věc/aktivita zpeněží?
- ▶ Vybrané příklady:
 - vzdělání,
 - zdravotnictví,
 - sport.

- ▶ Povinná četba: SANDEL. M. Co si za peníze nekoupíte. Brno: BizBooks, 2013. (vybrané příklady)

9: Hodnoty ve sportu

- ▶ Definice sportu.
- ▶ Role sportovních pravidel.
- ▶ Cíle a smysl sportu.
- ▶ Instrumentálnost ve sportu.
- ▶ Hodnoty ve sportu.
- ▶ Problematika soutěže ve sportu.

Povinná četba: MARTÍNKOVÁ, I. *Instrumentality and Values in Sport*. Prague: Karolinum Press, 2013. kap. 6 a 10

10: Fair-play

- ▶ Fair-play ve sportu.
- ▶ Základní aspekty:
 - pravidla a vyžadování jejich dodržování;
 - respekt ke hře/závodu a soupeři;
 - respekt k lidskému životu a zdraví.

Povinná četba: *Evropská charta sportu.*

Dostupné na: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>

1 1: Etické problémy – technologie ve sportu

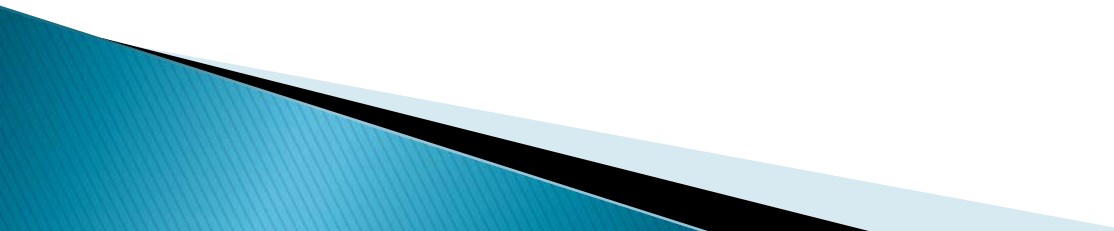
- ▶ Technologie ve sportu: výhody v. nevýhody.
- ▶ Nové technologie a sportovní pravidla.
- ▶ Vybrané příklady nových technologií:
 - VAR;
 - běžecké boty;
 - ortézy, protézy.

Povinná četba: WOLBRING, G. Paralympians Outperforming Olympians: An Increasing Challenge for Olympism and the Paralympic and Olympic Movement. *Sport, Ethics and Philosophy*, vol. 6, no. 2, 2012, pp. 251–266.

1 2: Etické problémy sportu OSP

- ▶ Problémy klasifikace OSP.
 - ▶ Komercializace sportu OSP a s ní související redukování tříd postižení.
 - ▶ Problémy vznikající při začleňování OSP do sportů osob bez postižení.
 - ▶ Problém dopingů a dopingových kontrol.
 - ▶ Marginalizace vážně postižených.
 - ▶ Pohled společnosti na sport postižených.
 - ▶ Etické problémy sportu osob s mentálním postižením.
-
- ▶ **Povinná četba:** Bredahl, A-M. Coaching ethics and Paralympic sports. In A.R. Hardman and C. Jones (Eds.), *The Ethics of Sports Coaching*. London: Routledge, 2011, pp. 134–146. Prostudovat alespoň 1 problém.

13: Kategorie ve sportu a problematika diskriminace.

- ▶ Kategorizace jako zajištění rovnosti ve sportu.
 - ▶ Druhy kategorií ve sportu (věk, pohlaví, váha, výkon).
 - ▶ Diskuse diskriminace z důsledku kategorizace.
-

14: Shrnutí, závěr

- ▶ Shrnutí a opakování probrané látky.
- ▶ Závěr.

Úkoly

Zodpovězte si kontrolní otázky:

- 1) Aplikujte základní etické teorie do sportu.
- 2) Jaká je funkce pravidel ve sportu?
- 3) Jak ovlivňuje komercializace ostatní hodnoty?
- 4) Jaké jsou vnitřní hodnoty sportu?
- 5) Jaké jsou základní etické problémy sportu OSP.
- 6) Jaký vliv má kategorizace ve sportu na rovnost sportovců?

Literární a elektronické zdroje:

Viz literatura uvedená u každé hodiny (výše) a powerpointové prezentace.